

DARVASI LÁSZLÓ

Apa

Mondta a fiának sokszor, hogy azzal a nővel baj lesz. A Rézivel. Mit jelent az, hogy baj. A gond fájni kezd, terjedni, mint a mérges tarack. Nem tudja azt senki, mit jelent a gond. Ki képes előre látni a baj mértékét, meg a formáját, például egy ócska fájásba, egy kicsike hasogatásba is bele lehet halni, ahogy a feleségével is lett. Úgy kezdődött, hogy fájni kezdett a karja. De csak az. Néha nem tudta már emelni, ráemelni a tenyerét a vállára. Kavarta a levest, a tojást, gyúrta a pogácsa lisztjét, fölajdult. Nem bírta a kosarat. Aztán idővel meghalt. Így indult el ez a baj, egy karfájással kezdődött, és az lett belőle, hogy az asszony foglalta el először a sírt, amit annyiszor kigúnyolt a fia. Nevetett az a kurva gyerek, a temetőben. Miért véseti máris bele az évszámokat a kőbe?! Hogy mikor születtek. Hogy a halált majd később, oda nem volt évszám vésvé, a fia vihogott, a halál dátuma világosabb lesz, nem kellene. Különben meg azzal a nővel nem kellett volna összeállnia, szerinte.

A Rézi.

– Apa, ebbe ne szólj bele.

– Nem szólok bele, csak mondom.

– Apa.

– Ne apázz, ezt nem bírom.

– De apázok, és akkor apázok, amikor kedvem tartja – és a fia máris nevetett, de idegesen, túrta közben a haját, és mintha csuklott is volna. Ő meg azon imádkozott, ne gyógyszeressen megint.

Úgy hívták azt a nőt, hogy Rézi, és bár nem volt cigány, mégis cigány neve volt. Ha nem vagy cigány, akkor miért van cigány neved. Rézi. Az ő neve rendes. A fiáé is az, rendes. A családban mindenkinek rendes neve volt, és mind a két családban rendesen éltek, csak egyszer volt börtönben az asszony egyik unokatestvére, emeltek valami vályogfalat, ledőlt, alatta maradt egy hülye öregasszony, gondatlanság. Fél év, de csak éppen hogy, hazajárt rendesen az is a rácsok mögül, az a gyerek, aki rosszul emelte a vályogfalat. Itt mindenki rendes volt. Rendes életek értek és fonódtak egymásba, volt gond, de volt munka, a téesz, a gazdaság, a szerelésre váró gépek az udvaron, Zetorok, Rábák és Dutrák, bérszámfejtésnél a lányok, a moziban olasz filmek, és ő, ha csak tehette, rendesen végignézte a naplementét, ami olyan volt, hogy nem is volt, úgy bukik le a Nap, hogy piroslik az ég ablakában, mint egy hatalmas korong, és úgy történik aztán az alámenetele, mert az nem bukás, csak ereszkedés, mert igazából nem történik, a kinti székben ült a kert végében, és bámulta. Még mindig nincsen sötét. Máris az lett. Olyankor jött ki az asszony a házból, nyi-

kordult a szűnyogháló ajtaja, rátette a puha tenyerét a vállára, és azt mondta, vége van, Laci, vége. Most már nincs mit nézni. Van az estének egy olyan szakasza, amikor nincs mit nézni. Az Esthajnal csillag, a Hold karéja, sejtelmes félkövére, és más semmi akármí. Tétova, reszkető fények a városból. Vonatfütty, mint a legolcsóbb elmenekülés. De igazából tényleg nincs mit nézni, aztán pedig lesz, mert kitárja a magát az égbolt, és fölszíkraztatja a csillagok milliárdjait. Ezt nem lehet megérteni. Ennyi csillagot, ennyi fényt, ennyi magába forduló mélysötétet. Szerette a felesége kezét, ahogy a vállára ereszkedik, mintha a múlt érintette volna meg, és aztán hallja, nincs mit nézni már, Laci.

Nem akarok megbolondulni, mondta. Nem akarlak elveszíteni, mondta. Nem akarok nélkülüled élni, mondta. Egyszerű ember vagyok, tűzifát hasogatok, csizmában járok, két pár meleg zoknim van, azokat váltogatom, tudod, a sűrke sávval kelek, olykor sötétben és csöndes, gyilkos esőben, bögréből iszom az aludttejet, gurgulázok a savóval, bazmeg, nem engedlek el.

Ezt mondta az asszonynak a kórházban, huszonnégyes szoba, ajtó melletti ágy, virágot nem ajánlatos hozni. Maguknak maradtak már, elhalt az összes rokonság. A fiatalok meg elmentek Pestre, megyeszékhelyre. Jó ideje nem adott föl az asszony képeslapot Húsvétkor, Karácsonykor.

Ne menj el.

Ne hagyj el, Erzsébet.

Ne csináld ezt a szarságot énvelem.

Két infúzió csöpögtette a lilult, gyöngye karjába a folyékony ékszert. Ki lehet hányni az infúziót? Meg műszerek zenéje, síp, csippegés, madarak, milyen ferdén kanyarodik egy sárga, töredezett kanul az ágy alá. Úgy lélegzett a másik, hogy belátott a szájába.

A fiuk alig jött be, egyszer-kétszer talán, akkorra már ott volt neki a Rézi, ette a lelkét, táncoltatta. Megbolondította. De beszéltek, hogy nem csak őt, a fiukat táncoltatja.

Harmincnyolc évig éltek az asszonnyal, a kórházban lett meg az utolsó esztendő fordulója, a nővér, a vizit után, behozott egy süteményt, két villával.

– A büféből hoztam, de friss, Erzsike néni – mondta, kicsi lány volt, akkora, mint Rézi, olyan, és szigorú, mint a tarcsai telepvezető.

A fiú így is mindig bajos volt, kicsi gyerekként is ketté rágta a ceruzát, idegi alapon élt, ezt így mondják, gyakran sírt, üvöltött, fenyegetőzött, de tudott tojást tartani a szájában egy napon át, és csak a nap végén rágta meg, és nyelte le héjastól, soha nem akadt meg neki. Egyszer ötöst kapott magyar nyelvből, a hasonlatokból. A gyerek írta a legtöbb hasonlatot. Különben igazán jó gyereke volt. Nem evett őzet, nyulat. A környéken sokan ettek, a falu végén még ürgét is, pockot. A kocsmából is haza tudott mindig jönni, mint ő, nem tévedt vissza a sehovába. Csak ez a Rézi nem kellett volna.

Egyik állásában se maradt meg fél évnél tovább, és az utolsóból magával vitte Rézit a nagymama üresen maradt házába. Kicsi épület, de volt kamra. Kis kert, szilvafák, szederbokrok kerítésnek.

– Megint kirúgtak, apa.

– Azt csináltad?

– Bejött a főnök a raktárba.

– Elaludtál? – kérdezte, mert a fia mindenütt elaludt. Még asztalnál is, ahol pedig csak tanultaknak szabad. Fölfekszik a ládákra, bemászik a targoncák alá, és már nincs is.

– A Rézivel voltunk.

– A raktárban minek, fiam.

– Bárhol minek? – nevetett a fia, és mutogatott az öklével, töf, töf.

Ültek a kocsmá előtt, még volt sörük, és a naplemente is messze volt, mint a főváros, mint a holnapi nap. Viszont meg lehetett volna beszélni, mit lehet tenni. Néha, igaz, nem sokszor, meg tudták beszélni. Tudott segíteni. Tudott olyat mondani, amitől a gyereke odázott. Ujjbeggyel dörzsölgette az ínyét, gondolkodott. Meggondolta az életét. Átértékelte. És aztán megfogta a Rézi kezét, jó, azt legalább, bár éppen azt nem kellett volna, mert a Rézi keze egy szar kéz volt. Nem rendes. Más faszok után nyúlka. Megfogta a fiú a Rézi szaros kezét, és nem vette észre, hogy nagyobb bajba került, mint korábban, amikor csak gyógyszert vett be, és nem minden évben.

Amikor a fiú a nyakára csomózta a rögzítő gumit, már a felesége nem élt, viszont Rézinek már domborodott volt a hasa. Akkor kezdődött ez az egész marhaság.

– Milyen per? – kérdezte a lánytól, és ideges volt, mert már menni kellett volna kifelé, nézni a naplementét. De ez a cafka feltartotta. Álltak az utcakapuban, a lányon alig volt szoknya, de hasa az volt.

– Apasági.

– Kell ez?

– Nekem kell – mondta Rézi, szívogatta a fogát, madármelle volt. Vékony, akár egy feszület. Látszottak a bordái is. – Meg neki is – simogatta a hegyes hasát.

– Nem esküdtetek meg – mondta ő.

– Attól még belém folyt a magja.

– Másé?

– Meg se hallottam, apuka – így mondta, apuka. Aztán elment, tolt a biciklit. Nem akarta, hogy elüssék, nyilván nem volt dinamója. Miért lett volna.

Értette ő, miért csinálja a lány. Rohadt szuka! Az első pillanatban tudta, hogy baj lesz vele. A fiú magára hagyta Rézit, attól örült meg, azért ment el az ügyvédhez, hogy bizonyítsák, a fiú a gyerek apja, a porontynak név kell, annak múlt kell, annak család kell, még ha az apja így is döntött. Kellett Rézinek a rendesség. Valamennyi pénz. Még nem is nagyon ellenkezett. Viszont a hivataltól megkérte a DNS-t a gyerektől, és a vérvizsgálatot is kért, regisztrálják. Megcsinálták. Rézi kijelentette, sőt

fennhangon követelte, hogy írják a gyerekre a nevet, az övét, az ő rendes nevét, ő meg, valamiért azt gondolta, lett egy ilyen elhatározása az egyik este, miközben a csillagokat bámulta, a kert elhült, deres végében, a régi székben és a felesége kezére hiába is várva, hogy nem. Nem csinált gyereket ennek a Rézinek az ő vinnyogó, ínyes fia, aki a nyakába kötötte a gumirögzítőt. Ha meg igen, belehalt ebbe. És akkor azért ne jöjjön senki, ne jöjjön Rézi azzal a gyerekekkel. Ilyen magas, nyálás ínye volt a fiának. Jó fiú volt, kicsit buta. Sárga rózsaszínű ínye volt. Senkinek nem volt ilyen a családban, a fiának lett. Nagyon sokat ringatta az asszony, és a szoptatásról is úgy kellett végül, orvosi beavatkozásra, lebeszélni. A kert végében tanította járni, munka után, amikor naplemente volt.

Egyszer majdnem kiment az asszonyhoz éjszaka a temetőbe, annyira hiányzott neki.

Mondd már, hogy Laci.

Mondd, Laci.

Mondd!

Állt a kapuban, kutyák süvöltöttek szélhangon, a csillagok tartották vissza. A hunyorgó, tetves csillagok. Be tud tetvesedni az ég, Laci.

Nagyon egyszerűen történt, mintha az ember buszra, vonatra szállna. Kérek egy jegyet. Egy állomás csupán, és minden más lesz. Másik falu, város, más. Rézi ügyvédje nem fogadta el a bírósági döntést, ami a DNS vizsgálatokon alapult, hogy ugyanis nem az ő fia a Rézi gyereke apja. Nem érzett elégedettséget, amikor bebizonyosodott. Csak nyugalmat inkább, fáradtságot. A vérvétel is ezt igazolta. Rézi mással csináltatta föl magát. Azért nem örült ő ennek. Nem volt boldog, hogy az ő öngyilkos fiát megcsalta a cigánynevű élettársa. Mindegy volt, ő mit érzett, mert Rézi ügyvédje, így mondták, új kerestet adott be, fellebbezett, mert Rézi ezt akarta, nem törődött bele, hogy nem a fiúé a gyerek, de miért nem, kérte volna attól a másik akárkitől a nevet, és aztán az lett, hogy az új bíró a másodfokon, merthogy ő beavatkozott a fiú DNS kérelmével, ez egy szakszó volt különben, hogy ő egy beavatkozó fél lett, vagy mi a csoda, a másodfok után neki is mintát kellett adni, DNS-t. Ezt mondták ki másodfokon. És ő adott DNS-t, miért ne adott volna. Különben nem nagyon tudta, mi az, hogy DNS.

– Tátsa ki a száját, Laci bácsi.

– Hajtsa föl az ingujját, most elszorítom, Laci bácsi.

– Ennyi csak, látja, nem is fáj.

Két sírhoz járt ki aztán, pedig egy volt. A saját helyére temette a fiát, pontosan az anyja mellé. Fölvésette a fia a nevét is, élt harmincöt évig. Vitt virágot, volt friss vágás mindig, körbegyomlálta rendszeren a kőpadkát, ölte a tarackot, eldobálta a csigát, a saját helyét is tudta, majd rájuk ereszkedik. Inkább az asszony fölé, mint a fiúra. Amikor kiment a temetőbe, a feleségének mindig azt mondta, rendben van minden, a fiú és a lány szépen élnek, rendszeren, gyerekek van, a Kis Lacika, szokta nézni a csillagokat. Mindjárt járni fog. A fiúnak azt mondta, anyád nem is halt meg, a gyere-

ked jól van, Rézinek nagyon hiányzol. Rézi nem ment el. Nem ment el Rézi a városba, rohadt, tetű, kigyúrt köcsögökkel. Nem ment sehová a Rézi, megbecsüli magát, mint egy szent.

Aztán egy napon behívták, hivatalos papír volt, pecsétes, a postásnál alá kellett írni, és ő azt gondolta, jól van, megnyugodhat mindenki. Megnyugodhat a Rézi. Buzszozott. Mielőtt bement volna az épületbe, a sarki kávézóban vett egy fagylaltot, három gombóc. Évek óta nem evett fagylaltot. A fiával tán, utoljára. Lecsöpögtette magát, persze. Sokáig várt egy poszteres folyosón, siettek, szaladtak az emberek, nem jött ki a nadrágjából a fölt. Mindenki olyan fontos volt. De aki ült, az nem volt fontos. Aztán végre a nevét hallotta.

– Ezt nem értem – mondta, ingatta lassan a fejét.

– Nem ön a fiú apja. Úgy értem, Kerekes úr, nem maga a vér szerinti apja. Sajnálom – mondta a nő, utcai ruha volt rajta, farmer.

– Ezt most miért mondja?! – suttogott rekedten. – A Rézi miatt?

– Nem tudom, ki az a Rézi, Kerekes úr. Illetve nem ismerem. Nem miatta mondom.

– Ki maga?

– Megírtam, Kerekes úr, a bíró úr rendelt ki. A másodfok miatt.

– Azt mondja ... – alig tudta elzihálni – ..., azt mondja, megcsalt a feleségem?

– Vér szerint nem az ön gyermeke Károly, aki tavaly hunyt el, önkezéség által, és az anyja neve....

– Akkor kié?

– Bocsásson meg – mondta a nő, már állt, elfordult, nézett ki az ablakon.

Már be volt hajtva a mappa az asztalon.

Foltos nadrágban szállt fölt a buszra, mennyi kosaras asszony volt, tyúkot is vittek. Nem is hazafelé tartott aztán. Le kellett törni a temetőkapu riglijét, megsértette az ujját, vérzett. Fölállt a sírra, addig énekelt, míg nem jött gondnok, ne csináld, Lacikám.

Nem vagyok részeg. Nem ittam.

– Hozz egy üveggel – mondta neki, és a gondnok csakhamar hozott is, és aztán magára hagyta.

– Csak csendesen, Lacikám.

Harminchat, vagy mennyi évig így élni hogy lehetett. Próbált visszaemlékezni. De így nem volt mire. Próbált visszaemlékezni valami jelre, valami árulkodó másra, valami illetlenre. Az asszony keze. Mosolya. Képek. Események. Nem. Félmondatok. Nem. És tudta, nincs kit megkérdeznie. Esteledett aztán a temetőben, elfolyt, mint a festék az est a sírok fölött, hallotta a vonatokat, régen legalább volt füstjük. Mindjárt olyan sötét lesz, hogy nem lesz semmi. Leült a kőre. Ivott. Azon kezdett gondolkodni, most, hogy hirtelenjében semmit se tud arról, aki ő volt, míg élt, ugyan hová is temethetné magát. És hova temesse magában a többieket?